

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, इन्जिनियरिङ (सिभिल समूह, हाईड्रोलोजी उपसमूह), कृषि, वन, विविध रशक्षासेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी (सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।

प्रथम चरण - लिखित परीक्षा

द्वितीय चरण - अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क : २००

पूर्णाङ्क : ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	प्रश्न संख्या	अङ्गभार	परीक्षा प्रणाली	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन र विकास र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र विकास	१०	१०×५=५०	छोटो छोटो उत्तर	१ घण्टा ३० मिनेट	५०	४०
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	५	५×१०=५०	लामो उत्तर	१ घण्टा ३० मिनेट	५०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		४	४×१५=६०	विश्लेषणात्मक समीक्षा	३ घण्टा	१००	४०
			२	२×२०=४०	विश्लेषणात्मक र समाधानमूलकउत्तर			

द्रष्टव्य :

- माथि उल्लिखित सबै सेवा वा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहहरुको पाठ्यक्रमको प्रथमपत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ ।
- प्रथमपत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा सेवागत रूपमा अर्थात् एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहका लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रवाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रवाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्नेछ, भने प्रथमपत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकै दिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रवाट हुनेछ । यसै गरी द्वितीय पत्रको परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलगअलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रवाट हुनेछ ।
- प्रथमपत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथमपत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरु हुनेछन् ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरु नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन् ।
- समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ:-
(क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान
(ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम
(ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव
(घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कनगर्ने ठोस तरिका
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरु परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्भन्नु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको लिखित परीक्षावाट छनौट भएका उम्मेदवारहरुलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति: २०७६/०८/२६ गते (प्रथमपत्र खण्ड (ख) अचावधिक मिति २०७६/०८/१८ गते)

प्रथमपत्र :- खण्ड (क) प्रशासन र विकास

अङ्क :- ५०

१. राज्य र सरकार

- १.१ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
- १.२ सरकारको स्वरूप
- १.३ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
- १.४ विद्यमान नेपालको संविधान

२. सार्वजनिकप्रशासन

- २.१. सार्वजनिक प्रशासनका अवधारणाहरु
- २.२. कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरु
- २.४ आर्थिक प्रशासन - बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
- २.५ निजामती सेवामा पारदर्शिता र यसका सीमाहरु
- २.६ सार्वजनिक उत्तरदायित्व
- २.८ जनतालाई पुन्याउने सेवा प्रभावकारी तुल्याउने उपाय

३. व्यवस्थापन

- ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा र सिद्धान्त
- ३.२ कुशल व्यस्थापकका कार्य (Functions) र गुणहरु (Attributes)
- ३.३ व्यवस्थापनका विभिन्न पक्षहरु
 - ३.३.१ नेतृत्व
 - ३.३.२ उत्प्रेरणा
 - ३.३.३ निर्णय प्रक्रिया
 - ३.३.४ समन्वय
 - ३.३.५ सहभागितामूलक व्यवस्थापन
 - ३.३.६ टोलीगत कार्य (Team Work)
- ३.४ वार्ता, सम्झौता तथा मध्यस्थता गर्ने सीपहरु र मस्यौदा तयारी प्रक्रिया

४. विकासका आयामहरु

- ४.१ विकास प्रशासनको सिद्धान्त र व्यवहार
- ४.२ योजना, परियोजना कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन
- ४.३ आवधिक योजना र कार्यक्रम
- ४.४ विकासमा जनसहभागिता
- ४.५ दिगो विकास
- ४.६ विकेन्द्रीकरण
- ४.७ मानवीय संसाधन विकास
- ४.८ गरीवी निवारण

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, इन्जिनियरिङ (सिभिल समूह, हाईड्रोलोजी उपसमुह), कृषि, वन, विविध रशक्षासेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी (सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ४.९ सुशासन
- ४.१० मिश्रित अर्थतन्त्र
- ४.११ खुला बजारमुखी अर्थतन्त्र
- ४.१२ विश्वव्यापीकरण
- ४.१३ निजीकरण
- ४.१४ विकासमा राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्थाको भूमिका
- ४.१५ जनसंख्या र वसाँइसराई

५. लोकतन्त्र र मानवअधिकार

- ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
- ५.२ कानुनी राज्य
- ५.३ मानव अधिकार
- ५.४ लैंगिक सवाल(Gender Issues)
- ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
- ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व

६. नेपाली समाज र यसको बनोट

- ६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरुको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
- ६.२ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरुको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरु, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरु

.....

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, इन्जिनियरिङ (सिभिल समूह, हाईड्रोलोजी उपसमुह), कृषि, वन, विविध रशक्षासेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी (सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र :- खण्ड (ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय

अंक : ५०

१. जलश्रोत, जल तथा मौसम विज्ञान सम्बन्धी राष्ट्रिय, अन्तराष्ट्रिय निकायहरु

- १.१ World Meteorological Organization (WMO), International Hydrological Program (IHP), United Nations Educational and Scientific Organization (UNESCO), United Nations Environment Program (UNEP), International Water Management Institute (IWMI), Global Energy and Water Exchange (GEWEX), International Centre for Integrated Mountain Development (ICIMOD), Third Pole Environment (TPE), World Wide Fund for Nature (WWF), International Union for Conservation of Nature (IUCN), International Association of Hydrological Science (IAHS), United Nation Framework on Climate Change (UNFCCC), UN Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR)
- १.२ नेपालमा जलविज्ञान विषय सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान गराउने सघ संस्थाहरु, पेशागत संगठन र यसबाट भएका कार्यहरु

२. जलश्रोत, जल तथा मौसम विज्ञान विकाससंग सम्बन्धित मौजुदाकानुनी व्यवस्थाहरु

- २.१ नेपालको संविधानमा (प्राकृतिक साधन स्रोतको संरक्षण, सम्बद्धन र उपयोग सम्बन्धी नीति)
- २.२ जलश्रोत ऐन, २०४९ तथा नियमावली, २०५०
- २.३ सिंचाइ ऐन, २०४९ तथानियमावली, २०५६
- २.४ जलश्रोत, जल तथा मौसम विज्ञानसंग सम्बन्धित नेपालको सरकारी निकायहरु तथा ती निकायहरु विचको अन्तरसम्बन्ध
- २.५ जल तथा मौसम विज्ञान विकासका चुनौतीहरु
- २.६ जल तथा मौसम विज्ञान अध्ययन सम्बन्धी आयोजनाको निर्माण/संचालन तथा नियमन सम्बन्धी व्यवस्थाहरु

३. जलश्रोत, जल तथा मौसम विज्ञानसंग सम्बन्धित अन्यनिकायहरुसंग सम्बन्धित कानुनी व्यवस्था

- ३.१ वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा नियमावली, २०७७
- ३.२ वन ऐन, २०७६ तथा नियमावली
- ३.३ राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ तथा नियमावली, २०३०
- ३.४ विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ तथा नियमावली, २०७६
- ३.५ विपद जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय नीति, २०७५
- ३.६ विपद जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना, २०१८-२०३०
- ३.७ राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन नीति, २०७६
- ३.८ जलवायु परिवर्तन राष्ट्रिय अनुकूलन कार्ययोजना, NAPA & LAPA
- ३.९ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी महासन्धी, १९९२ एवं क्योटो प्रोटोकल, १९९७
- ३.१० Sendai Frame Work for Disaster Risk Reduction 2015-2030

४. जलश्रोत, जल तथा मौसमविज्ञान संग सम्बन्धित नीति/रणनीतिक अवधारणा

- ४.१ जलविद्युतविकास नीति, २०५८
- ४.२ जलश्रोत रणनीति
- ४.३ सिंचाइ नीति, २०७०
- ४.४ राष्ट्रिय जल योजना, २०६२

लोक सेवा आयोग

नेपाल आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, इन्जिनियरिङ (सिभिल समूह, हाईड्रोलोजी उपसमुह), कृषि, वन, विविध रशक्षासेवाका सबै समूह/उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम श्रेणी (सहसचिव वा सो सरह पदको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ४.५ सिंचाइ गुरु योजना, २०१८
- ४.६ राष्ट्रिय कृषि नीति, २०६१
- ४.७ जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापन नीति, २०७२
- ४.८ भूमिगत जल उपयोग सम्बन्धी निर्देशिका कार्यविधी
- ४.९ चालु आवधिक योजनाहरु
- ४.१० दिगो विकाशका लक्ष्य एवं रणनितिहरु
- ४.११ सार्वजनिक-निजी साझेदारी (Public Private Partnership)

५. सेवा, समुह संग सम्बन्धित प्रशासनिक व्यवस्थातथा कानूनी प्रावधानहरु

- ५.१ नेपाल इन्जिनियरिङ सेवा (गठन समूह तथा श्रेणी विभाजन र नियुक्ति) नियमावली, २०५१
- ५.२ निजामती सेवा ऐन, २०४९ तथा नियमावली, २०५०
- ५.३ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ तथा आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७
- ५.४ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
- ५.५ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
- ५.६ राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४
- ५.७ जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४
- ५.८ भू-उपयोग ऐन, २०७६
- ५.९ कम्पनी ऐन, २०६३
- ५.१० विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०७५
- ५.११ नेपाल इन्जिनिरिङ परिषद ऐन, २०५५